

Rețea 5G – o rețea de a cincea generație, care oferă viteză mare, latență redusă și este potrivită pentru utilizare intensivă, cum ar fi streamingul video și dispozitivele inteligente.

ADOBE – o companie americană de tehnologie care dezvoltă programe creative utilizate pe scară largă. Cele mai cunoscute produse ale sale includ Acrobat (fișiere PDF), Photoshop (editare imagini) și Premiere (editare video).

ECRAN PRINCIPAL (HOME SCREEN) – ecranul principal al unui dispozitiv digital, unde cele mai importante funcții sunt afișate sub formă de pictograme mici. Înainte de acesta se deschide, de obicei, ecranul de blocare. Ordinea pictogramelor poate fi modificată de utilizator.

ANDROID – un sistem de operare mobil bazat pe Linux, dezvoltat de Google, utilizat pe multe telefoane, precum Samsung, Nokia și OnePlus. Sistemul include magazinul de aplicații Google Play, de unde pot fi descărcate aplicații gratuite și cu plată. Android este cel mai răspândit sistem de operare mobil din lume.

Google a achiziționat Android Inc. în 2005, a lansat Android și a fondat Open Handset Alliance în 2007. Primul telefon Android, HTC Dream, a fost lansat în 2008, marcând începutul răspândirii rapide a sistemului Android.

APLICAȚIE (APP) – un program digital instalat pe un dispozitiv mobil sau computer, care permite utilizatorului să efectueze diverse activități, precum cumpărături, mesagerie sau utilizarea diferitelor servicii.

APP STORE (MAGAZIN DE APLICAȚII) – un magazin de aplicații unde utilizatorii pot căuta și descărca aplicații pe propriile dispozitive. Selecția include aplicații gratuite și cu plată, precum servicii de știri, jocuri, aplicații de hărți și aplicații bancare. Magazinele de aplicații de încredere sunt App Store (Apple), Play Store (Google) și Microsoft Store.

Pe lângă aplicații, din aceste magazine se pot cumpăra și jocuri, filme și alte tipuri de conținut digital.

APPLE – o companie americană de tehnologie, cunoscută în special pentru iPhone, iPad, Mac și Apple Watch.

Apple proiectează atât dispozitivele, cât și sistemele de operare pe care acestea le folosesc, precum iOS și macOS. Compania oferă și servicii precum App Store, iCloud și Apple Music.

Apple este una dintre cele mai recunoscute și influente mărci de tehnologie din lume.

SETĂRI (SETTINGS) – o parte a sistemului de operare care permite utilizatorului să ajusteze funcțiile și serviciile dispozitivului. De exemplu, se pot schimba rețelele Wi-Fi, gestiona aplicațiile, modifica setările notificărilor și actualiza software-ul dispozitivului.

Tot în Setări se pot vedea modelul telefonului și sistemul de operare pe care îl utilizează.

IDENTIFICARE BIOMETRICĂ – metodă prin care dispozitivul te recunoaște folosind, de exemplu, amprenta digitală sau recunoașterea facială. Este folosită frecvent pentru deblocarea telefonului sau autentificarea fără parolă.

BLOG – un site web unde o persoană scrie articole despre hobbyuri, viața de zi cu zi sau subiecte de interes. Un blog poate conține și imagini sau videoclipuri. Mulți cititori urmăresc blogurile în același mod în care urmăresc revistele. Autorul unui blog este numit blogger.

BLUETOOTH – o tehnologie de comunicație fără fir care funcționează pe distanțe de câțiva metri și permite conectarea dispozitivelor fără cabluri. Este utilizată pe scară largă în telefoane mobile, computere, automobile și diverse accesorii, precum căști și tastaturi. Bluetooth este ușor de utilizat și eficient din punct de vedere energetic, ceea ce îl face o metodă populară de conectare în viața de zi cu zi.

Bookmark (semn de carte) - este o funcție a browserului care permite salvarea adresei URL a unei pagini web pentru a fi deschisă ulterior. Pe calculator și tabletă, semnele de carte apar de obicei în bara de favorite din partea superioară a browserului; pe dispozitivele mobile se găsesc în meniul sau setările browserului. Semnele de carte pot fi organizate în foldere și denumite sugestiv pentru a găsi ușor paginile salvate. Acestea rămân stocate până când utilizatorul le șterge, spre deosebire de istoricul de navigare, care este o listă cronologică a paginilor vizitate.

Chat – este un serviciu de comunicare în timp real în care utilizatorii pot schimba mesaje text, vocale, imagini, videoclipuri și fișiere. Este utilizat în aplicații mobile și web precum WhatsApp, Messenger și chat-urile de asistență de pe site-uri. Chatul este o metodă de comunicare rapidă și informală în comparație cu e-mailul. Mesajele pot fi stocate pe servere, iar politicile de păstrare și confidențialitate depind de furnizorul serviciului.

Chromecast – este un dispozitiv produs de Google care se conectează la portul HDMI al televizorului. Acesta primește și redă conținut media transmis fără fir de pe telefon, tabletă sau computer și îl afișează pe televizor. Unele modele Chromecast oferă suport pentru 4K și HDR și includ telecomandă și interfață proprie. În ultimii ani, Google a introdus și dispozitive Google TV care includ propria interfață de utilizare. Configurarea și administrarea se fac prin aplicația Google Home, iar funcționarea necesită o conexiune Wi-Fi activă.

Clipboard (clipboard / memorie temporară) - este un spațiu temporar oferit de sistemul de operare unde este stocat conținutul copiat sau decupat pentru a putea fi lipit ulterior. În clipboard pot fi salvate texte, imagini sau fișiere. De obicei, un nou element copiat îl înlocuiește pe cel anterior, însă unele sisteme oferă istoric pentru clipboard sau posibilitatea de a păstra mai multe elemente simultan. Conținutul clipboardului poate fi sincronizat între dispozitive prin diverse servicii, de aceea este recomandat să evitați copierea informațiilor sensibile.

Cookie (fișier cookie) – este un fișier text de mici dimensiuni pe care un site web îl salvează pe dispozitivul utilizatorului. Cookie-urile pot stoca informații precum limba preferată, conținutul coșului de cumpărături sau datele de autentificare, pentru a personaliza experiența utilizatorului. Ele pot fi de sesiune (șterse la închiderea browserului) sau persistente (păstrate o perioadă mai lungă). Cookie-urile terților sunt utilizate frecvent pentru analiză, publicitate și urmărirea comportamentului online, precum și pentru a permite anumite funcționalități ale site-urilor web. Cookie-urile pot fi gestionate din setările browserului.

Follower (urmăritor) - este o persoană sau un cont care urmărește un alt utilizator pe o platformă de social media. Urmăritorii pot vedea postările, poveștile și alte actualizări ale contului urmărit în fluxul lor de conținut. Urmărirea poate fi publică sau poate necesita aprobare dacă profilul este privat. Un urmăritor nu trebuie neapărat să cunoască personal persoana urmărită; este pur și simplu o modalitate de a urmări conținutul publicat de aceasta.

Font (font / tip de caractere) - reprezintă stilul vizual al literelor, cifrelor și simbolurilor folosite în text. Există diferite categorii de fonturi, cum ar fi cele cu *serife (serif)*, fără *serife (sans-serif)*, decorative sau care imită scrisul de mână. Alegerea fontului influențează aspectul și lizibilitatea textului. Fonturile pot fi modificate în funcție de dimensiune, grosime și alte caracteristici, în funcție de scopul utilizării.

Forward (redirecționare) - înseamnă trimiterea unui mesaj sau e-mail către o altă persoană. Funcția transmite de obicei conținutul și atașamentele mesajului original către noul destinatar. Utilizatorul poate adăuga comentarii proprii înainte de trimitere sau poate elimina anumite părți ale mesajului. Este recomandat să verificați cu atenție destinatarii și atașamentele pentru a evita distribuirea accidentală a informațiilor confidențiale.

GDPR (General Data Protection Regulation) – este Regulamentul General privind Protecția Datelor al Uniunii Europene. Acesta protejează datele cu caracter personal, oferă drepturi persoanelor vizate și stabilește obligații pentru organizațiile care colectează, procesează și stochează astfel de date. Regulamentul oferă drepturi precum accesul la date, rectificarea, portabilitatea și ștergerea acestora („dreptul de a fi uitat”). Operatorii și persoanele împuternicite să prelucreze date au obligații privind legalitatea prelucrării, transparența, minimizarea datelor și securitatea informațiilor. Nerespectarea GDPR poate duce la sancțiuni și amenzi aplicate de autoritățile competente și se aplică inclusiv organizațiilor din afara UE care prelucrează date ale persoanelor aflate în Uniunea Europeană.

GIF (Graphics Interchange Format) – este un format de fișier utilizat pentru stocarea și redarea imaginilor, în special a animațiilor scurte. În practică, fișierele GIF animate sunt alcătuite dintr-o succesiune de imagini care se redau automat în buclă și sunt folosite frecvent pe rețelele sociale și în comunicarea online pentru a face mesajele mai expresive. Fișierele GIF sunt ușoare și ușor de distribuit, motiv pentru care sunt populare pentru exprimarea vizuală rapidă. Un fișier GIF poate conține și o singură imagine statică și acceptă până la 256 de culori.

A căuta pe Google – a căuta informații pe internet folosind un motor de căutare, în special Google. Este un verb din limbajul colocvial, folosit pentru a descrie efectuarea unei căutări pe internet.

Google – companie americană de tehnologie care oferă servicii și produse online. Este cunoscută în special pentru motorul de căutare Google, sistemul de operare Android, serviciul de hărți Google Maps și serviciul de e-mail Gmail. Google deține și platforma video YouTube, precum și numeroase alte servicii digitale.

GPS (Global Positioning System) – sistem global de navigație prin satelit administrat de U.S. Space Force (Forțele Spațiale ale Statelor Unite). Sistemul este alcătuit din aproximativ 31 de sateliți operaționali care orbitează Pământul la o altitudine de aproximativ 20.200 km și transmit semnale pe baza cărora receptorul își calculează poziția. În limbajul obișnuit, termenul GPS este folosit adesea pentru orice sistem de poziționare prin satelit. Receptoarele GPS dedicate pot oferi o localizare mai precisă decât telefoanele inteligente.

Program malware – program sau fragment de cod creat intenționat pentru a perturba, deteriora sau exploata un sistem informatic, datele acestuia ori utilizatorii săi. Exemple obișnuite sunt virușii, viermii informatici, troienii, programele care blochează sau criptează fișiere pentru a cere răscumpărare (ransomware) și programele care spionează activitatea utilizatorului și colectează informații fără acordul acestuia (spyware). Acestea pot șterge sau cripta fișiere, fura informații, deschide conexiuni neautorizate la distanță sau transforma dispozitivul într-o parte a unei rețele botnet. Malware-ul se răspândește adesea prin atașamente de e-mail, linkuri malițioase, fișiere descărcate sau exploatarea vulnerabilităților software.

Hacker – persoană cu cunoștințe avansate de informatică care studiază, testează sau modifică sisteme informatice și rețele. Activitatea de hacking poate fi legală și benefică (de exemplu, testarea autorizată a securității informatice) sau ilegală și dăunătoare (de exemplu, acces neautorizat la sisteme sau atacuri cibernetice). Hackerii „white hat” identifică vulnerabilități și contribuie la remedierea acestora, în timp ce hackerii „black hat” le exploatează în scopuri ilegale.

Motor de căutare – serviciu online utilizat pentru găsirea informațiilor pe internet. Acesta colectează și indexează paginile web cu ajutorul unor programe automate numite crawleri (roboți de indexare). Atunci când utilizatorul introduce o căutare, motorul caută în indexul său și afișează cele mai relevante pagini web, imagini și alte tipuri de conținut. Rezultatele sunt influențate de cuvintele-cheie, conținutul paginii, credibilitatea acesteia, locația utilizatorului și personalizarea rezultatelor. Exemple de motoare de căutare sunt Google, Bing (Microsoft), Yahoo, Ask.com, Baidu (China), Yandex (Rusia) și DuckDuckGo, orientat către protejarea vieții private.

Hashtag (etichetă) – marcaj utilizat în rețelele sociale, format din simbolul # urmat imediat de un cuvânt sau de o expresie fără spații, de exemplu #digitreenit. Publicațiile care folosesc același hashtag sunt grupate împreună, ceea ce facilitează găsirea conținutului despre același subiect.

Conector HDMI (High-Definition Multimedia Interface) – standard de conexiune digitală utilizat pentru transmiterea imaginii și a sunetului între dispozitive printr-un singur cablu. HDMI permite transmiterea imaginilor de înaltă definiție și a sunetului multicanal (de exemplu 4K, HDR și 5.1/7.1), precum și funcții suplimentare precum CEC, ARC/eARC și, în anumite versiuni, conexiune Ethernet. Porturile HDMI se găsesc frecvent pe televizoare, calculatoare, monitoare, console de jocuri și receptoare audio-video. Există mai multe tipuri de conectori: cel mai răspândit este tipul A (dimensiune standard), dar există și mini-HDMI (tip C) și micro-HDMI (tip D). Calitatea și lungimea cablului pot influența stabilitatea și distanța de transmitere a semnalului.

Hotspot (punct de acces mobil) – funcție a unui telefon mobil sau a altui dispozitiv mobil prin care conexiunea la internet mobil (de exemplu 4G sau 5G) este partajată cu alte dispozitive, de regulă printr-o rețea Wi-Fi. Conexiunea la internet poate fi partajată și prin USB tethering sau Bluetooth tethering. După activarea hotspotului, dispozitivul creează o mică rețea wireless la care se pot conecta un laptop, o tabletă sau un alt telefon pentru a utiliza internetul.

HTTP (Hypertext Transfer Protocol) – protocol din nivelul aplicației utilizat pentru schimbul de date între browserele web și servere. Funcționează pe modelul client-server: browserul (clientul) trimite o solicitare, iar serverul răspunde cu resursa solicitată sau cu un mesaj de eroare. HTTP este un protocol fără stare (stateless), ceea ce înseamnă că serverul nu păstrează automat informații despre solicitările anterioare (această funcționalitate poate fi adăugată prin mecanisme precum cookie-urile). Comunicarea poate fi securizată folosind TLS; în acest caz se utilizează protocolul HTTPS (HTTP over TLS). Există mai multe versiuni, printre care HTTP/1.1, HTTP/2 și HTTP/3.

ICE (In Case of Emergency) – înseamnă „În caz de urgență”. Un contact ICE este o persoană de încredere al cărei număr de telefon este salvat în telefonul tău pentru a putea fi contactată rapid de personalul de intervenție sau de alte persoane în cazul unei urgențe. Adaugă aceste informații în agenda telefonului sub un nume clar, de exemplu ICE – Soț/Soție sau ICE – Părinte.

Captură de ecran (Screenshot) – imagine a întregului ecran sau a unei părți a acestuia, salvată sub formă de fișier imagine. Captura este stocată în memoria dispozitivului și poate fi utilizată pentru partajare, documentare sau consultare ulterioară. Realizarea unei capturi de ecran nu este, în sine, periculoasă.

Cont de utilizator – cont personal creat prin înregistrarea într-un serviciu online, care îți permite să te autentifici folosind un nume de utilizator și o parolă. Nu este un cont bancar. Numele de utilizator poate fi un pseudonim sau o adresă de e-mail, iar contul îți permite să îți gestionezi setările, conținutul și drepturile de acces în cadrul serviciului.

Nume de utilizator (Username) – numele sau identificatorul folosit pentru autentificarea într-un serviciu online. Este ales în timpul înregistrării și este utilizat împreună cu parola pentru a te identifica. Poate fi o adresă de e-mail sau un alt nume ales de utilizator. Din motive de securitate și confidențialitate, este recomandat să folosești nume de utilizator diferite pentru servicii diferite.

Sistem de operare – software-ul de bază al unui dispozitiv, care gestionează componentele hardware și oferă mediul necesar funcționării aplicațiilor. Acesta se ocupă, de exemplu, de administrarea memoriei, sistemul de fișiere, driverele hardware și interfața cu utilizatorul. Fără sistemul de operare, aplicațiile nu pot utiliza resursele telefonului sau ale calculatorului. Exemple: Windows, macOS, Linux, Android, iOS și Chrome OS.

Mod avion – setare a telefonului sau a altui dispozitiv mobil care dezactivează conexiunea la rețeaua mobilă și, de regulă, oprește și conexiunile Wi-Fi și Bluetooth. Pe majoritatea dispozitivelor moderne, Wi-Fi și Bluetooth pot fi reactivate manual fără a dezactiva modul avion. Alte funcții, precum aplicațiile offline sau redarea muzicii stocate local, pot fi utilizate în continuare.

Autentificare (Login, Sign in) – procesul prin care îți dovedești identitatea într-un serviciu online pentru a avea acces la contul și informațiile tale. Acest lucru se poate face folosind un nume de utilizator și o parolă, dar și prin metode moderne precum chei de acces (passkeys), autentificare biometrică (amprentă sau recunoaștere facială) ori autentificare în doi pași (2FA). Înregistrarea este o acțiune separată, prin care contul este creat pentru prima dată. După utilizare, este recomandat să te deconectezi, în special de pe dispozitivele partajate.

A-rond (@) – simbol utilizat în principal în adresele de e-mail pentru a separa numele utilizatorului de domeniul de internet, de exemplu nume@exemplu.com. Este folosit și în rețelele sociale pentru menționarea altor utilizatori.

Dispozitiv mobil – dispozitiv electronic portabil, precum un telefon inteligent sau o tabletă. În sens mai larg, și laptopurile și ceasurile inteligente sunt considerate dispozitive mobile. Acestea sunt proiectate pentru a fi utilizate în deplasare și oferă diferite posibilități de conectare fără fir, cum ar fi rețeaua mobilă, Wi-Fi și Bluetooth.

Date mobile – o modalitate de a folosi internetul pe telefon sau tabletă fără o rețea Wi-Fi. Atunci când datele mobile sunt activate, dispozitivul se conectează la internet prin rețeaua operatorului de telefonie mobilă, iar în partea de sus a ecranului apare un indicator precum 3G, 4G sau 5G. În Finlanda, majoritatea abonamentelor oferă trafic de date nelimitat, spre deosebire de multe alte țări, unde datele mobile sunt taxate separat sau sunt disponibile doar într-o cantitate limitată.

Plată mobilă – efectuarea unei plăți cu ajutorul unui dispozitiv mobil, de obicei un telefon sau un ceas inteligent.

Identificarea mobilă este o metodă de autentificare electronică prin care identitatea unei persoane este confirmată digital. Funcționează ca o semnătură electronică și oferă un nivel de securitate echivalent cu cel al codurilor bancare. Serviciul este oferit ca opțiune suplimentară de operatorii Elisa, Telia și DNA. Identificarea se activează folosind cartela SIM, prin intermediul site-ului operatorului de telefonie. Serviciul este contra cost și presupune o taxă lunară, care diferă în funcție

de operator. Este potrivit în special pentru persoanele care nu folosesc codurile de autentificare bancară.

Modem – dispozitiv care oferă o conexiune la internet pentru locuință sau pentru un alt spațiu. Multe modemi au și un router încorporat, care distribuie conexiunea către mai multe dispozitive. Există modemi prin cablu, DSL, 4G și 5G. De asemenea, există modemi USB compacte (numite în Finlanda mukkula), care se conectează la portul USB al calculatorului și oferă acces la internet fără instalare fixă.

Internet – rețeaua mondială formată din numeroase rețele de calculatoare interconectate. Atunci când folosești un computer, un telefon sau o tabletă conectată la internet, dispozitivul comunică prin această rețea globală.

Browser web – programul cu ajutorul căruia poți accesa pagini și servicii de pe internet folosind un calculator, telefon sau tabletă. Cele mai utilizate browsere în Finlanda sunt Chrome (Google), Safari (Apple), Firefox (Mozilla) și Edge (Microsoft).

Conexiune la internet, conexiune de date – atunci când un telefon sau o tabletă are o conexiune de date activă, dispozitivul poate accesa internetul. Conexiunea poate fi realizată fie prin date mobile, fie prin conectarea la o rețea fără fir (Wi-Fi). Ambele metode permit utilizarea internetului pe dispozitive mobile.

NFC – tehnologie de comunicație fără fir pe distanță foarte scurtă, care permite schimbul de informații între două dispozitive aflate foarte aproape unul de celălalt. Este folosită, de exemplu, pentru plata contactless cu telefonul sau cardul bancar. Abrevierea NFC provine din engleză: Near Field Communication.

Câmpul adresei (în e-mail)

Atunci când trimiți un e-mail, introduci adresa destinatarului în câmpul corespunzător. Majoritatea serviciilor de e-mail au trei câmpuri:

- To (Către) – destinatarii principali;
- Cc – destinatarii care primesc o copie;
- Bcc – destinatarii care primesc o copie ascunsă, nevizibilă pentru ceilalți.

Aceste câmpuri permit controlul asupra persoanelor care primesc și văd mesajul.

Bară de adrese – zona browserului în care este afișată adresa paginii web. Poate fi situată în partea de sus sau de jos a ecranului. În această bară poți introduce fie adresa unui site, fie un termen de căutare, apoi deschizi pagina apăsând Enter pe calculator sau butonul Mergi/Go pe telefon sau tabletă. Dacă lângă adresă apare simbolul unui lacăt, conexiunea dintre dispozitiv și site este criptată. Totuși, acest lucru nu garantează că site-ul este de încredere.

Firewall – program sau dispozitiv care protejează calculatorul ori alt dispozitiv inteligent împotriva accesului neautorizat prin rețea. Monitorizează traficul și blochează conexiunile care nu sunt permise. Firewall-ul poate exista și în rețeaua locală a locuinței, împiedicând accesul persoanelor din exterior la dispozitivele conectate.

Codurile bancare sunt coduri personale folosite pentru autentificarea în serviciile de internet banking, aplicațiile bancare și multe alte servicii electronice. Ele fac parte din serviciile de bază oferite de bancă și se obțin de la banca proprie. Codurile bancare reprezintă o metodă de autentificare

puternică și au aceeași valoare juridică precum o semnătură electronică, confirmând în mod sigur identitatea utilizatorului.

PDF – format de fișier recunoscut după extensia .pdf. Un fișier PDF se afișează la fel pe toate dispozitivele și sistemele de operare și, în general, nu poate fi modificat. Totuși, textul poate fi adesea copiat. Pentru deschiderea unui fișier PDF este necesară o aplicație de citire, care este deja instalată pe majoritatea calculatoarelor, telefoanelor și tabletelor. Denumirea PDF provine din engleză: Portable Document Format.

Copie ascunsă (BCC) – în e-mail, câmpul BCC înseamnă *copie ascunsă*. Atunci când adaugi un destinatar în acest câmp, ceilalți destinatari ai mesajului nu îi pot vedea adresa de e-mail. De asemenea, persoana care primește copia ascunsă nu poate vedea cine altcineva a fost adăugat în câmpul BCC.

Scurtătură (shortcut) – pictogramă afișată pe ecranul principal al dispozitivului sau pe desktopul calculatorului, prin care poți deschide rapid programele sau fișierele pe care le folosești frecvent. Poți adăuga sau elimina scurtături după nevoie. Pe telefoane și tablete se vorbește de obicei despre pictogramele aplicațiilor.

Comandă rapidă de la tastatură – o tastă sau o combinație de taste care permite efectuarea mai rapidă a unor acțiuni pe calculator decât folosind meniurile. De exemplu, pe un calculator cu Windows, poți copia textul selectat apăsând simultan Ctrl + C, iar îl poți lipi într-un alt loc folosind Ctrl + V.

Serviciu cloud – serviciu online care stochează fișierele utilizatorului pe serverele furnizorului, astfel încât dispozitivul propriu nu are nevoie de un spațiu mare de stocare. Exemple cunoscute sunt Dropbox, Google Drive, Microsoft OneDrive și Apple iCloud. Acestea oferă de obicei o anumită cantitate de spațiu gratuit, iar spațiul suplimentar poate fi cumpărat printr-un abonament lunar.

Într-un sens mai larg, termenul „cloud” se referă la toate datele stocate pe serverele furnizorilor de servicii. De exemplu, Gmail și Instagram sunt servicii bazate pe cloud.

Cod PIN – un șir personal de cifre folosit ca parolă pentru deblocarea unui dispozitiv sau pentru autentificarea într-un serviciu. De regulă este format din 4–6 cifre. Abrevierea PIN provine din engleză: Personal Identification Number.

Podcast – serie de emisiuni digitale, de obicei în format audio, care poate fi ascultată pe telefon sau calculator. Podcasturile pot fi abonate și descărcate pe dispozitiv, astfel încât episoadele noi să fie disponibile automat. Există podcasturi despre foarte multe subiecte și în numeroase formate.

Fereastră pop-up – fereastră mică ce se deschide automat pe o pagină web. Poate conține reclame, informații suplimentare sau o versiune extinsă a conținutului paginii. Dacă dorești, poți bloca ferestrele pop-up din setările browserului sau poți permite afișarea lor pentru anumite site-uri.

A posta – înseamnă a publica un mesaj, o fotografie, un videoclip sau alt tip de conținut pe un site web sau pe o platformă de socializare. Atunci când postezi ceva, îl faci vizibil și îl pui la dispoziția altor utilizatori.

Cartelă prepaid – cartelă SIM sau abonament de telefonie mobilă plătit în avans. Se obține ușor și include un număr propriu de telefon. Creditul poate fi reîncărcat ori de câte ori este nevoie, de exemplu online. Numărul rămâne activ atât timp cât este utilizat sau reîncărcat conform condițiilor operatorului; în caz contrar, poate fi dezactivat și atribuit altei persoane. În Finlanda, o cartelă prepaid poate fi cumpărată și fără furnizarea datelor personale.

Actualizare – conținut, program sau aplicație care este îmbunătățită ori reparată pentru a fi la zi. În mediul digital, programele și aplicațiile sunt actualizate permanent atât pentru a introduce funcții noi, cât și pentru a îmbunătăți securitatea. Utilizatorul poate alege dacă actualizările se instalează automat sau manual.

Cod QR – cod bidimensional alcătuit din puncte și pătrate, care conține informații. Poate fi citit cu camera telefonului, cu un cititor dedicat sau cu o aplicație. Scanarea unui cod QR poate deschide o pagină web, un bilet electronic sau alt conținut digital. Denumirea QR provine din engleză: Quick Response Code.

Router – dispozitiv care distribuie conexiunea la internet către mai multe dispozitive. În locuințe, acest lucru se face de obicei fără fir, folosind unde radio. Routerul creează rețeaua Wi-Fi a casei, la care se pot conecta telefoane, calculatoare și alte dispozitive.

Resetare – înseamnă readucerea unui dispozitiv la starea inițială. Prin resetare, dispozitivul poate fi restaurat la setările din fabrică, iar toate setările personale și, de multe ori, datele stocate sunt șterse, revenindu-se la starea în care se afla la cumpărare.

Explorer de fișiere – instrument al calculatorului care permite vizualizarea și organizarea conținutului dispozitivului. Funcționează ca un cuprins al calculatorului, afișând unitățile de stocare, folderele și fișierele. Pe calculatoarele Windows se numește File Explorer, iar pe calculatoarele Mac funcția echivalentă se numește Finder.

Roaming – situația în care telefonul mobil folosește rețeaua unui alt operator decât cel propriu, de obicei în străinătate sau în apropierea frontierelor.

În țările Uniunii Europene, apelurile, mesajele text și utilizarea datelor mobile sunt, în general, tarificate la aceleași prețuri ca în țara de origine, în limitele politicii de utilizare rezonabilă (Fair Use). Dacă această limită este depășită, pot exista costuri suplimentare.

În afara Uniunii Europene, costurile pentru apeluri, mesaje și date mobile pot fi considerabil mai mari, de aceea este recomandat să urmărești consumul și tarifele aplicabile.

Istoricul browserului – atunci când folosești internetul, browserul salvează informații despre activitatea ta. De exemplu, reține paginile web pe care le-ai vizitat și fișierele pe care le-ai descărcat. Aceste informații se numesc istoricul de navigare. Poți stabili din setările dispozitivului cât de mult istoric se păstrează. Dacă folosești un calculator public, de exemplu într-o bibliotecă, este important să ștergi istoricul după utilizare.

Ștergerea istoricului browserului (Windows – metodă generală)

Deschide browserul.

Selectează pictograma meniului (cele trei puncte sau simbolul meniului) din partea de sus.

Alege Istoric (History).

În fereastra care se deschide, selectează din nou Istoric.

Alege Șterge datele de navigare (Clear browsing data).

Bifează Istoric (și, dacă dorești, și alte tipuri de date).

Apasă Șterge datele (Clear data).

Istoricul de navigare va fi eliminat de pe dispozitiv.

Cartelă SIM – un mic cip inteligent introdus într-un telefon sau într-o tabletă, care permite utilizarea abonamentului de telefonie mobilă și a datelor mobile. Cartela conține informațiile de identificare ale abonamentului și face posibilă conectarea la rețeaua operatorului. Abrevierea SIM provine din engleză: Subscriber Identity Module.

Smartphone – telefon mobil care poate utiliza internetul și diferite aplicații. Funcționează ca un mic computer: permite navigarea pe internet, utilizarea serviciilor online, instalarea aplicațiilor și realizarea multor activități din viața de zi cu zi.

SMS – metodă de trimitere a unui mesaj scurt de la un număr de telefon la altul. A devenit populară în anii 1990 și a schimbat semnificativ modul de utilizare a telefonului mobil. Mesajele SMS funcționează fără conexiune la internet, spre deosebire de aplicații precum WhatsApp, Facebook Messenger sau alte servicii de mesagerie. Deși aplicațiile moderne au redus utilizarea SMS-urilor, acestea funcționează în continuare pe toate telefoanele și sunt disponibile, de obicei, în aplicația Mesaje. Abrevierea SMS provine din engleză: Short Message Service.

Snapchat – platformă americană de socializare. Termenul „Snap” se referă atât la serviciul în sine, cât și la mesajele trimise prin acesta. Snap-urile sunt, de obicei, fotografii sau videoclipuri scurte care sunt vizibile destinatarului doar pentru o perioadă limitată, după care dispar.

Social media – platforme online în care utilizatorii pot publica conținut, urmări alte persoane și comunica între ei. Printre cele mai cunoscute servicii se numără Facebook, X (fostul Twitter), Instagram, Snapchat, YouTube și TikTok. Acestea oferă diferite modalități de a publica fotografii, videoclipuri, mesaje și alte tipuri de conținut, precum și de a participa la discuții.

Magazin de aplicații – serviciu online din care poți descărca aplicații pe dispozitivul tău, atât gratuite, cât și contra cost. Fiecare platformă are propriul magazin oficial:

Google Play – pentru dispozitive Android;

App Store – pentru dispozitive Apple;

Microsoft Store – pentru calculatoare cu Windows.

În aceste magazine poți căuta aplicații folosind cuvinte-cheie sau răsfoind diferite categorii.

Spam – mesaje nedorite, primite cel mai adesea prin e-mail. De obicei sunt trimise în masă și au scop publicitar sau de marketing. Poți începe să primești spam și dacă ai introdus adresa ta de e-mail în concursuri, formulare online sau alte servicii care distribuie adresele către terți. Majoritatea serviciilor de e-mail detectează automat spamul și îl mută într-un dosar special. De asemenea, poți ajuta sistemul marcând mesajele nedorite ca spam, astfel încât mesaje similare să fie filtrate automat în viitor.

Streaming – transmiterea sau redarea conținutului prin internet. Termenul poate avea mai multe sensuri:

- Redarea conținutului pe un alt ecran. Imaginea sau sunetul de pe telefon poate fi afișat pe un televizor sau pe un alt dispozitiv. În acest caz, telefonul funcționează ca o telecomandă, iar dispozitivul de redare poate fi, de exemplu, un Chromecast sau un Apple TV. Acest proces este cunoscut și sub numele de casting sau proiectarea ecranului.
- Transmiterea propriului videoclip către alți utilizatori. Streamingul poate însemna și transmiterea în direct a imaginii și sunetului propriu către alte persoane prin internet, de exemplu pe Twitch sau YouTube.

- **Transmisie în timp real și interacțiune.** Streamingul este, de regulă, o transmisie live, în care spectatorii pot comenta și interacționa cu persoana care transmite.

Suomi.fi – portalul oficial al administrației publice din Finlanda, unde cetățenii găsesc informații despre serviciile publice și despre relația cu autoritățile.

Prin Suomi.fi Autentificare (Suomi.fi-tunnistus) utilizatorii se autentifică în majoritatea serviciilor publice electronice.

Suomi.fi Mesaje (Suomi.fi-viestit) reprezintă căsuța poștală electronică oficială a cetățeanului.

Prin Suomi.fi Împuterniciri (Suomi.fi-valtuudet) o persoană poate autoriza o altă persoană să acționeze în numele său sau în numele unei companii înregistrate.

A naviga pe internet – înseamnă a explora și a vizita pagini web. Atunci când navighezi pe internet, deschizi site-uri, cauți informații, citești conținut și te deplasezi de la o pagină la alta folosind linkuri. Termenul este unul colocvial și descrie aceeași activitate ca navigarea pe web.

Sincronizare – procesul prin care informațiile sunt actualizate între mai multe dispozitive sau programe, astfel încât același conținut să fie disponibil peste tot. De obicei, sincronizarea are loc automat, în fundal. De exemplu, dacă ai sincronizat calendarul, toate evenimentele vor apărea automat pe telefon, calculator și tabletă, fără să fie nevoie să le introduci separat pe fiecare dispozitiv.

E-mail, poștă electronică – este un serviciu de mesagerie prin care poți trimite și primi mesaje folosind un computer sau un telefon. Fiecare utilizator are propria adresă de e-mail, necesară pentru multe activități de zi cu zi. De exemplu, poți primi prin e-mail mesaje de la autorități în locul corespondenței pe hârtie. La un e-mail pot fi atașate și diferite fișiere, cum ar fi fotografii, formulare sau documente.

Tabletă, tablet PC – dispozitiv inteligent mai mare decât un telefon, dar mai mic decât un laptop. Poate fi folosit pentru a scrie, a citi și a utiliza internetul prin intermediul aplicațiilor. Tableta folosește un sistem de operare mobil asemănător celui utilizat de smartphone-uri.

Spațiu de stocare – indică volumul de fotografii, aplicații și alte fișiere care pot fi păstrate pe un dispozitiv. În limbajul de zi cu zi, este numit adesea și memoria dispozitivului.

Conexiune la internet pentru întregul imobil – conexiune la internet instalată pentru întreaga clădire și distribuită către toate apartamentele. Locatarii beneficiază de internet în baza unui tarif lunar comun, care este de obicei inclus în cheltuielile de întreținere.

Computer – dispozitiv cu ajutorul căruia se pot face numeroase activități digitale: se poate utiliza internetul, se pot instala programe și se pot conecta dispozitive periferice. Computerul poate fi conectat și la un router Wi-Fi sau la un punct de acces.

Bara de activități a computerului – bara aflată de obicei în partea de jos a ecranului, unde apar pictogramele programelor și alte funcții importante.

Program de procesare a textului – instrument cu ajutorul căruia se poate scrie și formata text și se pot salva documente. Printre programele cunoscute de procesare a textului se numără Microsoft Word, LibreOffice Writer, Google Docs și Apple Pages.

Trolling – provocare intenționată pe internet prin publicarea unor mesaje menite să provoace emoții și reacții. Scopul poate fi influențarea opiniilor altor persoane și a discuțiilor. În prezent, trollingul poate desemna și încercări organizate de influențare a opiniilor prin intermediul rețelelor sociale.

A discuta pe chat, a conversa online – termenul „chat” provine din limba engleză. Chatul este o conversație desfășurată pe internet, prin schimb de mesaje text și audio sau prin comunicare video.

YouTube – creator de conținut care publică videoclipuri pe propriul canal de YouTube. Activitatea de creare și publicare a acestor videoclipuri este numită uneori „vlogging” sau creare de conținut pentru YouTube.

Stație de bază – parte a unei rețele de comunicații mobile care conectează telefonul prin semnale radio. Telefoanele mobile sunt conectate permanent la o stație de bază disponibilă în zonă.

Autentificare / identificare – proces prin care utilizatorul își dovedește identitatea online. Identificarea puternică se poate realiza, de exemplu, prin datele de autentificare bancară, certificatul mobil sau un certificat electronic de identificare. O formă mai simplă de autentificare se bazează pe numele de utilizator și parolă.

Desktop – ecranul principal al computerului, unde se găsesc pictograme și instrumente importante pentru deschiderea și utilizarea programelor.

Memorie USB, stick USB – dispozitiv portabil de stocare care se conectează la portul USB al computerului. Pe acesta pot fi copiate fișiere, care ulterior pot fi transferate înapoi pe computer. Atunci când stickul este conectat, acesta apare sub forma unei pictograme în managerul de fișiere sau în Finder.

Pictograma de meniu („hamburger”) – pictogramă formată de obicei din trei linii sau puncte, întâlnită pe numeroase site-uri și în aplicații. Prin apăsarea acesteia se deschide un meniu din care pot fi modificate setările sau accesate diferite secțiuni și funcții.

Fibră optică – cablu care transmite informații sub formă de semnale luminoase. Este una dintre cele mai rapide și stabile metode de transmitere a datelor. Rețeaua de fibră optică poate fi instalată până la clădire și apoi distribuită către fiecare apartament.

Copie de siguranță (backup) – metodă de protejare a fișierelor importante prin copierea acestora într-un alt loc, de exemplu în cloud sau pe un hard disk extern. Copia rămâne disponibilă chiar dacă fișierul original este pierdut sau deteriorat.

Serviciu online – serviciu disponibil pe internet, cum ar fi consilierea, mesageria instantanee sau programările online. Serviciul este oferit de o organizație, instituție sau companie pentru cetățeni ori clienți.

Apel video – comunicare în care persoanele vorbesc și se văd reciproc prin intermediul unei conexiuni video. La apel pot participa două persoane sau un grup mai mare. Apelurile video pot fi realizate, de exemplu, prin WhatsApp, Messenger, Google Meet sau FaceTime.

Monedă virtuală, criptomonedă – formă de monedă digitală care poate utiliza tehnologia blockchain pentru verificarea și înregistrarea tranzacțiilor. Criptomonedele permit transferul de valoare între utilizatori prin intermediul rețelelor digitale. Există mii de criptomonede, iar Bitcoin este cel mai cunoscut exemplu.

Vlog – videoclip realizat într-un format asemănător unui blog. Vlogurile sunt publicate, de exemplu, pe YouTube. Creatorii de vloguri realizează adesea videoclipuri de tip jurnal, în care vorbesc despre viața, experiențele sau opiniile lor.

VR, realitate virtuală – mediu creat de computer, în care utilizatorul poate privi și interacționa cu un spațiu virtual folosind ochelari sau căști VR. Realitatea virtuală este utilizată, printre altele, în jocuri, educație, instruire și prezentări imobiliare.

VPN – conexiune de rețea securizată care criptează traficul de date dintre dispozitiv și serverul VPN. Un VPN poate masca adresa IP publică și poate face ca locația aparentă a conexiunii să fie diferită. Poate fi folosit și pentru accesarea unor servicii disponibile numai în anumite regiuni. Conexiunea VPN se activează din aplicația sau setările serviciului VPN.

Memorie cache – spațiu în care dispozitivul păstrează temporar anumite informații pentru ca aplicațiile și paginile să funcționeze mai rapid. De exemplu, browserul poate salva temporar elemente ale paginilor web în cache. Ștergerea memoriei cache poate elibera spațiu și poate rezolva uneori probleme de funcționare.

Webinar – eveniment organizat online, cum ar fi o prelegere, un curs, o prezentare sau o discuție. Participanții se conectează de pe propriul dispozitiv cu acces la internet, fără a fi necesară prezența într-un loc fizic.

WhatsApp – serviciu de mesagerie instantanee oferit de compania Meta. Prin WhatsApp pot fi trimise mesaje, fotografii, videoclipuri și alte fișiere și pot fi efectuate apeluri audio și video. Utilizatorii pot comunica individual sau în grupuri.

Wi-Fi, wifi, WLAN – rețea fără fir care permite dispozitivelor să se conecteze la o rețea și, de obicei, la internet. Wi-Fi este o marcă comercială, dar termenul a devenit denumirea folosită în mod obișnuit pentru rețelele locale fără fir. Routerul sau modemul transmite semnalul Wi-Fi la care se conectează dispozitivele. Raza de acoperire variază, dar într-un mediu obișnuit semnalul poate ajunge la câteva zeci de metri în jurul routerului.

Wikipedia – site web care conține articole asemănătoare celor dintr-o enciclopedie. Utilizatorii pot crea articole noi și le pot modifica pe cele existente, cu respectarea regulilor și politicilor Wikipedia.

ZIP, arhivare, comprimare – metodă prin care unul sau mai multe fișiere pot fi grupate într-o singură arhivă și, în anumite cazuri, reduse ca dimensiune. Acest lucru poate facilita trimiterea și stocarea lor. Unele tipuri de fișiere, precum multe formate de imagini deja comprimate, nu își reduc semnificativ dimensiunea. O arhivă ZIP poate fi deschisă și dezarhivată pentru a recupera fișierele originale.

YouTube – platformă online pe care utilizatorii pot viziona și distribui videoclipuri. Este unul dintre cele mai utilizate servicii video din lume și oferă, de asemenea, o gamă foarte largă de conținut muzical.

YY – abreviere folosită în unele contexte pe rețelele sociale pentru a indica trecerea la o conversație privată.

Dispozitiv inteligent (smart device) – dispozitiv care se poate conecta la internet și poate utiliza aplicații. Smartphone-ul este un exemplu tipic, dar din această categorie fac parte și tabletele, ceasurile inteligente și laptopurile. Multe dispozitive inteligente au ecran tactil.

Mesaj vocal – mesaj audio înregistrat și trimis printr-o aplicație de mesagerie, cum ar fi WhatsApp. În WhatsApp, mesajul vocal se înregistrează folosind pictograma microfonului și apoi poate fi trimis persoanei sau grupului cu care se poartă conversația.

